

Bestyrelsesmøde

Naturnationalpark Mols Bjerge

Referat

- Mødenr.:** 2
- Dato:** 5. november 2024
- Sted:** Øvre Strandkær
- Deltagere:** Anne Sophie Gamborg (formand)
Johanne Løvlund Nielsen, Danmarks Naturfredningsforening
Joy Klein, Dansk Ornitologisk Forening
Thorkil Danielsen, Friluftsrådet
Verner Damm, Spejderne
Poul Arne Nielsen, Danmarks Jægerforbund
Sofie Secher Thomsen, Dansk Orienteringsforbund
Niels Jørgen Petersen, Dansk Ride Forbund
Kell Sønnichsen, Danmarks Idrætsforbund
Erling Brejnegaard, Danmarks Cykle Union
Henning Nielsen, Borgerforeningen Mols
Jonas Milvang Nørregaard, Danmarks Vilde Natur Djursland
Bjarke Dehli, Mols i Udvikling
Tenna Kit Vognsen, Brugerråd for Naturstyrelsen Kronjylland
Henning Madsen, Dansk Skovforening
Lasse Werling, Dansk Botanisk Forening
Jane Line Toubro, Fri Natur
Linda Klindrup, Arbejdsgruppen for tilgængelig natur
Helle Andersen, Repræsentanter for lodsejere med naboskel
Birgitte Sidenius Bjerg Lamp, Nationalpark Mols Bjerge
- Sekretariat:
Uffe Strandby, Naturstyrelsen Kronjylland
Terese Scheller Sandvei, Naturstyrelsen Kronjylland
Jakob Dahl, Naturstyrelsen Kronjylland
Matilde Krogh Raahede, Naturstyrelsen Kronjylland
Jan Grundtvig Højland, Naturstyrelsen Kronjylland
Lars Maagaard, Naturstyrelsen Kronjylland
- Afbud:** Anita Søholm, Syddjurs Kommune
Lone Høst, Dansk Islandshesteforening
Carsten Bonde Braüner, BUPL
Jørgen Ivar Brus Mikkelsen, Djursland Landboforening
Bjørn Ruben Pedersen, DGI
Cecilie Lohse Straarup Mielec, De Unge Biodiversitets-ambassadører

Dagsorden

1. Velkomst v/Formand Anne Sophie Gamborg og konstitueret skovrider Uffe Strandby, herunder præsentation af Naturstyrelsens 2 nye medarbejdere
2. Gennemgang og godkendelse af forretningsorden
3. Opfølgning på bestyrelseskonferencen.
Gruppearbejde – refleksion over konferencen og de afledte ønsker til emner på bruttolisten
4. Naturgrundlaget i Naturnationalpark Mols Bjerge herunder Natura2000, §3 arealer, fredninger mm.
5. Evt. og næste møde

Pkt. 1 – Velkomst v/Formand Anne Sophie Gamborg og konstitueret skovrider Uffe Strandby, herunder præsentation af Naturstyrelsens 2 nye medarbejdere

Formanden Anne Sofie Gamborg bød velkommen sammen med konstitueret Skovrider Uffe Strandby.

Formand Anne Sophie Gamborg foreslog, at bruttolisten over relevante temaer og emner opdateres på baggrund af bl.a. dagens emne vedr. opfølgning på bestyrelseskonferencen.

Fremover vil der blive foretaget mødeindkaldelse via kalenderinvitationer.

De to nye medarbejdere hos Naturstyrelsen Kronjylland Terese Scheller Sandvei og Lars Maagaard blev præsenteret. Terese vil fungere som projektleder for Naturnationalpark Mols Bjerge og Lars vil varetage opgaverne med bestyrelsesbetjening for både Naturnationalpark Mols Bjerge og Fussingø.

Pkt. 2 - Gennemgang og godkendelse af forretningsorden

Formand Anne Sophie Gamborg spurgte efter kommentarer til forretningsordenen.

Det blev foreslået at den lovgivning der er grundlaget for naturnationalparkerne indskrives i forretningsordenen. Ligeledes blev det drøftet om rammerne for bestyrelsens arbejde skulle indgå i forretningsordenen.

Det blev diskuteret om referaterne bliver for korte. Formand Anne Sophie Gamborg mener, at beslutningen om korte referater er at foretrække, men at bestyrelsesmedlemmer altid kan bede om at særlige holdninger ønskes ført til referat.

Referater og bilag udsendes til bestyrelsen, men det er kun referater der fremgår på hjemmesiden.

Bilag kan anvendes af medlemmerne til distribuering i deres organisatoriske bagland. NST gør dog opmærksom på, at der for en række af dokumenterne vil være tale om arbejdsdokumenter til brug for drøftelserne, og dermed ikke dokumenter i endelig form.

Det blev nævnt, at der findes dokumenter på hjemmesiden, som ikke længere er aktuelle. Naturstyrelsen undersøger om man kan oprette en 'arkivmappe' til disse dokumenter.

Der blev spurgt ind til processen omkring udpegning af nye medlemmer, hvis et medlem udtræder. Uffe Strandby redegjorde for at medlemmerne er udpeget af ministeren, hvorfor det vil være Miljø- og ligestillingsministeren som på baggrund af en indstilling udpeger nye medlemmer.

Tidsfrist for udsendelse af referat blev vendt, herunder at kommentarer til referatet indsendes til sekretariatet senest en uge efter udsendelse af referatet. Dette bør indskrives i forretningsordenen.

Bestyrelsesmedlemmerne vil og kan udtale sig på vegne af deres organisation vedrørende Naturnationalparken. Der er derimod i bestyrelsen opbakning til at, hvis det drejer sig om udtalelser om bestyrelsens arbejde, proces og holdninger mv. er det formanden for bestyrelsen der udtaler sig.

Der er enighed om at virtuel deltagelse i møderne er en undtagelse. Derudover er det på den nuværende lokalitet store udfordringer med netadgang. Formanden vurderer på baggrund af ønsker fra bestyrelsesmedlemmer, hvorvidt deltagelse i et emne eller tema undtagelsesvist kan foregå virtuelt.

Uffe Strandby understregede at bestyrelsen inddrages i udarbejdelsen af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for naturnationalparkerne, inden der søges om tilladelser hos relevante myndigheder. Bestyrelserne kan eksempelvis komme med forslag om placering af friluftsfaciliteter, låger, ruteforløb, typer af friluftsfaciliteter, rydning af nåletræsbevoksninger, bekæmpelse af invasive arter, plantning af hjemmehørende træer samt give input til hegnslinjens specifikke placering og afgrænsning af naturnationalparken. Naturstyrelsen har det faglige og økonomiske ansvar for etablering og drift af naturnationalparken.

Sekretariatet udarbejder på baggrund af disse drøftelser en revideret forretningsorden til godkendelse. Derudover blev det bemærket, at forretningsordenen altid kan sættes på dagsorden for yderligere drøftelse.

Pkt. 3 - Opfølgning på bestyrelseskonferencen. Gruppearbejde – refleksion over konferencen og de afledte ønsker til emner på bruttolisten

Som opfølgning på konferencen 5. september 2024 vedrørende bestyrelsesarbejde i naturnationalparker gennemgik Matilde hovedpointerne om:

- Hvorfor der er nedsat bestyrelser, herunder at det er a) et centralt politisk ønske, b) for at styrke den lokale forankring samt c) for at kvalificere beslutningerne.
- Rammerne for bestyrelsens arbejde, herunder bl.a. at det er en mulighed for at a) påvirke Naturstyrelsen og hinanden, b) gøre os klogere og selv blive det samt c) for at medvirke til at nuancerne kommer ud til jeres bagland.
- Hvilke elementer der indgår i hhv. projektbeskrivelse og forvaltningsplan samt
- Hvor Mols Bjerger er i processtrinene på vej mod en naturnationalpark.

Ift. processtrin kommer de to nationale arbejdsgrupper og bestyrelsen nu med input. Bestyrelsen skal overveje, hvilke temadrøftelser bestyrelsen ønsker at have med henblik på, at de kan lede til input til projektbeskrivelse og forvaltningsplan.

På den baggrund blev der afholdt en workshop på bestyrelsesmødet, hvor bestyrelsen i fire grupper drøftede nedenstående spørgsmål:

- Hvad var det vigtigste vi fik med fra konferencen?
- Hvilke spørgsmål ledte den til/ Hvad mangler vi viden om eller svar på?
- Hvilke temaer vil vi gerne drøfte i bestyrelsen? Og hvad vil vi arbejde med indenfor rammerne?
- Hvilke forslag til emner på bruttoliste giver det anledning til?
- Opdateret bruttoliste over emner på de kommende bestyrelsesmøder.

Matilde henviste til gennemgangen på første møde og svarede på spørgsmål om forskellen på en projektbeskrivelse og forvaltningsplan. Projektbeskrivelsen for etablering af naturnationalparken skal, udover en statusbeskrivelse af området mv, konkret beskrive planlagte tiltag og anlæg specifikt i Naturnationalpark Mols Bjerge. Dvs. beskrive hvad der skal til for at etablere naturnationalparken. Det kunne fx være hegnets placering og udformning, nye friluftsfaciliteter og stier mv. Forvaltningsplanen er på målsætningsniveau og skal omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift. Eksempelvis i forhold til hvordan dyrene forvaltes, hvordan der monitoreres osv.

Opsamling på gruppearbejde:

Flere medlemmer gav udtryk for at konferencen ikke levede op til deres forventninger eftersom der ikke var tilstrækkelig tid til sparring mellem bestyrelserne og input fra bestyrelsesmedlemmerne.

Gruppe 4:

Følgende emner og temaer blev efterspurgt:

- Oplæg om og vurdering af – evt. via eksterne eksperter - tidshorizonten for udvikling af naturen i NNP MB, herunder hvilke naturudviklingsscenarier man kan forvente. Færdsel og nudging indenfor hegnet i forhold til at begrænseproblemer for dyr og mennesker

Gruppe 3:

Følgende emner og temaer blev efterspurgt:

- Undersøge mulighederne for sparring og erfaringsudveksling med de andre bestyrelser for naturnationalparkerne.
Ekskursion til andre NNP'er som er længere fremme med henblik på at diskutere hegning, herunder fastlæggelse af hegnslinjen for at tilgodese friluftsliv og hensyn til de store planteædere.

Gruppe 2:

Følgende emner og temaer blev efterspurgt:

- Monitoring
- Faciliteter for friluftslivet
- Adgang og tryghed/sikkerhed
- Placering og indretning af låger
- Muligheder for brug af sluser og safezones

- Natursyn
- Dyrevelfærd
- Vidensdeling med andre naturnationalparker herunder brug af ekskursioner

Gruppe 1:

Følgende emner og temaer blev efterspurgt:

- Menneskelig færdsel og sikkerhed blandt dyrene i hegnene.
- Drøftelse af mulighederne for at sikre adgangsmæssig sammenhæng og samarbejde med de andre store naturprojekter i Mols Bjerge (Nationalpark Molsbjerge, Molslaboratoriet og Den Danske Naturfond).

Opsummering

Formand Anne Sophie Gamborg foreslår, at der kan laves små udvalg, der arbejder med dele af ovennævnte og bidrage ind i processen. Dette kan evt. være et dagsordenspunkt på et kommende bestyrelsesmøde.

Det forslås, at der laves en prioritering af bruttolisten. Der er generel opbakning til at erfaringer med brug af dyr i forvaltning af naturen samt monitoring er vigtige at drøfte som nogle af de første emner.

Jane Line Toubro (JTL), Fri Natur refererede til §61 a, stk. 4 i Naturbeskyttelsesloven, hvor det fremgår, at: ”Miljøministeren kan uanset § 22, stk. 3, og §23, stk. 2, efter stk. 1 tillade, at en naturnationalpark eller et område heri helt eller delvis indhegnes med henblik på helårsgræsning.” JLT argumenterede for at hel eller delvis hegning således er en mulighed og ikke et krav til en NNP. JLT fremførte at, det i følge lov 229 er en mulighed at Naturnationalpark Mols Bjerge kan etableres med anden løsning end ét langt, sammenhængende ydre hegn om hele NNP'en. Der var under dette punkt ikke mulighed for at drøfte dette yderligere, men sekretariatet kan efterfølgende oplyse, at intentionen med naturnationalparkerne er at understøtte biodiversiteten ved bl.a. at udsætte helårsgræssende dyr i et større naturområde bag et ydre hegn. Derudover kan det oplyses, at naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang er uændrede, men at særbestemmelserne giver mulighed for at en naturnationalpark helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning.

Sekretariatet har efterfølgende foreslået tirsdag den 28/1 kl. 13.30 – 16.00 umiddelbart forud for bestyrelsesmødet eller lørdag den 25/1 kl. 13.00 – 15.30.

Pkt. 4 - Naturgrundlaget i Naturnationalpark Mols Bjerge herunder Natura2000, §3 arealer, fredninger mm.

Jan Højland redegjorde for Naturstyrelsens forvaltning af de statslige arealer i Mols Bjerge.

Områdets forvaltning er underlagt en række bestemmelser herunder fredninger, habitatdirektivet og naturbeskyttelsesloven.

De to fredninger (Mols Bjerge Nord og Mols Bjerge Syd), skal sikre de landskabelige, naturhistoriske og kulturhistoriske værdier i området. Fredningerne er næsten ens, dog med den forskel at der i den

sydlige fredning må overnattes i telte på Naturstyrelsens areal.

Beskyttede naturtyper udgør en stor del af området (eng, hede, mose, overdrev, strandeng og sø). Lovgivningen er fastsat i Naturbeskyttelseslovens § 3.

Naturtyperne er beskyttet mod ændringer af tilstanden. Naturstyrelsen har til opgave at pleje naturtyperne, således disse bevares.

Ligeledes foretager Naturstyrelsen registrering og tilsyn med de beskyttede naturtyper på egne arealer.

I Natura 2000 områderne er målsætningen at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrunder udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder.

Naturstyrelsen indsats bl.a. med skovrydning og efterfølgende græsning i den tidligere Århus Plantage har medført bedre naturtilstand for især naturtypen surt overdrev.

Forvaltningen har overvejende bestået af afgræsning, bekæmpelse af invasive arter og nedskæring/knusning af opvækst af problemarter. Afbrænding er en mulighed der endnu ikke er praktiseret.

Linda Klindrup pointerede i denne sammenhæng, at den tidligere og nuværende græsning på de arealer som NST forvalter i Mols Bjerge ikke alene har været helårsgræsning, hvilket NST bekræftede.

Naturstyrelsen forvalter et areal på ca. 900 ha. indenfor det samlede Natura2000-område på lige under 3.000 ha. På ca. halvdelen af det areal som Naturstyrelsen forvalter indenfor N2000-området er der registreret naturtyper der på udpegningsgrundlaget i området.

Jan Højland viste også at den beskyttede naturtype surt overdrev er en naturtype der er i fremgang i området. Denne fremgang kan tillægges plejeindsatsen i området og er dermed et eksempel på, at naturværdierne forbedres i området.

Spørgsmål:

Er der et mål om naturen kan opretholde sig selv?

Matilde Krogh Raahede forklarede: En naturnationalpark skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn, med henblik på at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. I NNP Loven fremgår det også, at Naturnationalparken skal friholdes for skov- og landbrugsproduktion bortset fra særlige forvaltningstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten. Natura2000 regelsættet skal fortsat overholdes, og forvaltningen i NNP skal medvirke til at gennemføre Natura2000 planens mål for naturtilstanden. Monitoring af Natura2000 og monitoringen i Naturnationalparken er med til at sikre, at forvaltningen fortsat bidrager til målsætningen. Der kan således udover helårsgræsning også iværksættes forskellige tiltag som afbrænding mv.

Pkt. 5 - Evt. og næste møde

Anne Sophie Gamborg foreslår, at en ekskursion kan ligge på samme dag som næste møde umiddelbart inden bestyrelsesmødet eller alternativt weekenden inden bestyrelsesmødet.

Der er generel tilslutning til at møderne fremadrettet udvides til 3 timer.

De kommende bestyrelsesmøder vil blive afholdt flg. datoer:

Tirsdag den 28. januar 2025

Tirsdag den 25. marts 2025

Onsdag den 11. juni 2025

Møderne afholdes i tidsrummet 16.30 til 20.00 med en halv times pause.

I forhold til tidsplanen bør det overvejes at indlægge minimum et yderligere møde inden sommerferien 2025. Sekretariatet fremsender forslag om dette til næste møde.